

Miljöprogram 2012 - 2020

Vi vill bygga ett samhälle där hänsyn tas till ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet och med individen i centrum

Båstads kommuns vision:

Båstads kommun ska vara det självklara valet för barnfamiljer i Öresundsregionen.

Med detta menar vi att Båstads kommun året om ska vara attraktiv att bo och verka i, bygga på tradition och förnyelse, präglas av småskalighet, god miljö, omtanke och generositet. Våra verksamheter ska baseras på våra naturliga förutsättningar samt präglas av mångfald och god kvalitet.

Barn- och ungdomsperspektivet ska beaktas i all samhällsplanering.

DEL 1 - INLEDNING

Miljöprogram för Båstads kommun

Miljöprogrammet är ett vägledande, viljeinriktat och värdegrundande dokument. Miljöprogrammet ska även vara inspiration till näringsliv och privatpersoner som ser fördelar att arbeta med dessa frågor. Genom att kommunen går före i miljöarbetet och visar vilka positiva effekter detta får på det ekologiska, sociala och ekonomiska planet, kommer Båstads kommun bli en naturlig och attraktiv plats för företag och privatpersoner att söka sig till.

I Båstads kommun är omgivningarna en fantastisk tillgång, från det vilda havet till de skogstäckta sluttningarna utmed Hallandsåsen. Dessa tillgångar, måste på ett hållbart sätt, skötas för att säkerställa framtidens behov och bevaras för Båstads kommuns kommande generationer. För att nå en hållbar utveckling, måste hänsyn tas till de tre delar som hållbarhet bygger på; ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Hållbar utveckling – myntades av Lester Brown i början av 1980-talet och nådde den internationella arenan genom Brundtlandrapporten i FN1987. Brundtlandkommissionens definition av hållbar utveckling är:

"En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

Ett miljöprogram är en utgångspunkt och gemensam riktning i arbete mot ett mer hållbart samhälle. Även om de globala frågorna kan vara stora och lätta att tappa greppet om, har alla en del i dem och måste därför förhålla sig till detta och ta sitt ansvar. Därför är det viktigt med ett lokalt miljöprogram där kommunen kan slå fast sin del i arbetet mot ett mer hållbart samhälle.

Ett miljöprogram behandlar i första hand det ekologiska perspektivet. När miljöfrågorna ges ett större utrymme i den dagliga verksamheten kommer också de ekonomiska och socialt hållbara delarna utvecklas genom att sociala kontakter och ekonomiska vinningar blir synbara och konkreta. Det finns idag många exempel på satsningar inom hållbart samhällsbyggande som har gett långt större och mer positiva effekter än vad man kunde ana när dessa planerades och byggdes.

Miljöprogrammet är ett strategiskt inriktningsdokument som pekar ut inriktningen för miljöarbetet. När miljöprogrammet och översiktsplanen (ÖP) överlappar varandra är miljöprogrammet styrande. Miljöprogrammet ska också kunna användas som en utgångspunkt i kunskapsspridning av miljö- och hållbarhetsfrågor.

Genom att arbeta utifrån ett gemensamt visionsdokument, miljöprogram, och lokala handlingsplaner kan den kommunala organisationen gemensamt arbeta mot samma mål utifrån de förutsättningar och behov som finns. Detta kräver en ökad kommunikation inom organisationen, vilket ökar samhörigheten och lagkänslan, vilket i sin tur leder till en mer effektiv organisation där entusiasm och kreativitet får mer utrymme.

Att sträva mot de strategiska miljömålen ska på ett inspirerande sätt ge en känsla av att man gör något bra och att vi tillsammans gör Båstad till en än mer attraktiv kommun som ger dess invånare och besökare trygga, hälsosamma och livfulla minnen.

De nationella miljökvalitetsmålen

Generationsmålet – ett övergripande mål

Generationsmålet är det övergripande mål som ska styra miljöpolitiken i Sverige idag. Det innebär att de stora utmaningarna som finns inom miljöområdet ska vara lösta till nästa generation utan att öka de negativa miljö- och hälsoeffekter på platser utanför Sverige. Generationsmålet säger också att miljömålen ska utvecklas i takt med beslut från EU och internationella sammanhang. En tredje sak som nämns i generationsmålet är att kunskapen om ekosystemtjänster måste öka på grund av dess centrala roll i arbetet med miljömål och hållbar utveckling. För att man ska nå detta övergripande mål har Sverige satt upp 16 nationella miljökvalitetsmål att arbeta med.

De 16 nationella miljömålen

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

I det nationella miljöarbetet har kommunerna en viktig roll eftersom dessa tillsammans utgör den operativa delen i att ställa om till ett mer hållbart samhälle. De nationella målen berör kommuner olika mycket beroende på bl.a. geografisk placering och demografisk struktur. Detta innebär att de nationella målen stora utmaningar blir varierande för varje kommun. Båstads kommun har valt att arbeta med fem övergripande områden i vilka de 16 nationella miljö kvalitetsmålen kan sorteras in. Många av de 16 nationella målen passar in i fler än ett av de lokala målen.

De regionala målen i Skåne

Länsstyrelsen i Skåne har ansvar för att ta fram och följa upp de regionala miljömålen för Skåne. De regionala miljömålen är baserade på de nationella målen, men är anpassade efter de förutsättningar som finns i Skåne och de utmaningar vår region står inför. Länsstyrelsens arbete med mål och åtgärder görs i samarbete med regionens kommuner för att målen ska vara möjliga att genomföra.

De lokala miljömålen för Båstads kommun

I kommunens strategiska arbete med att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen är det viktigt att ha en lokal anknytning och förankring. En lokal anknytning ger målen en mer konkret natur, vilket underlättar när handlingsplaner och åtgärdsprogram ska utarbetas. En lokal förankring ger dessutom en ökad delaktighet och ett ökat engagemang för miljöfrågorna eftersom dessa rör människors absoluta närhet, en nyckelfaktor vid strategiskt utvecklingsarbete. Engagemang och delaktighet gör dessutom arbetet mer resurseffektivt då alla vet vilket håll kommunen strävar åt.

Båstads kommun arbetar med fem övergripande områden som är av stor vikt för Båstads kommun och på olika sätt täcker de nationella miljö kvalitetsmålen.

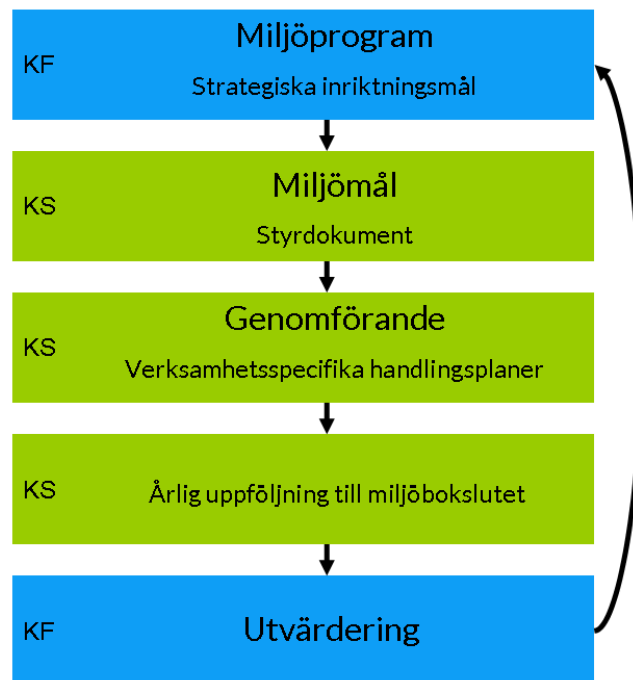
De fem övergripande områden är

1. Vatten
2. Natur & ekosystem
3. Energi & klimat
4. Transporter
5. Bebyggd miljö

De övergripande områdena överlappar varandra till viss del och ska inte behandlas som separata frågor utan användas i en helhetsbild och syfta till att kunna nå det övergripande nationella målet som Sveriges miljöpolitik arbetar för att nå, generationsmålet. Alla nationella miljö mål är berörda utom (14) *Storslagen fjällmiljö* eftersom detta inte är aktuellt i Båstads kommun

De lokala miljömålen är en viljeinriktning för Båstads kommun. Arbetet med miljöfrågorna har alltid sin grund i lagstiftningen genom bl.a. miljöbalken, vilken kompletteras med kommunens lokala miljömål.

Organisationsskissen nedan anger de olika besluts- och genomförandenivåerna.

Stöd till läsaren

I del två presenteras de fem övergripande områdena med ett segment var. Varje övergripande område berör flera av de nationella miljökvalitetsmålen och de som är berörda är listade i slutet på varje segment. Segmenten med de övergripande områdena är indelade i två kolumner där de lokala miljömål som Båstads kommun valt att arbeta med finns i den vänstra spalten och en kortare förklarande text om varje mål finns i den högra spalten. Ord som är markerade med fet stil finns upptagna i ordlistan i del tre av miljöprogrammet. För att kunna uppnå och följa upp miljömålen kommer det att finnas mätbara åtgärder i verksamhets-specifika handlingsprogram.

DEL 2 - Båstads kommuns miljömål

Vatten

Strategiska inriktningsmål

1. Grundvatten av god kvalitet.
2. Dricksvatten av god kvalitet.
3. Minskad övergödning.
4. Hantering av dagvatten för att minimera uttrinningen av skadliga ämnen i vattenförekomster.
5. Skyddszoner kring vattendrag och sjöar för att förhindra bortspolning av näringsämnen, minimera erosion och förhindra övergödning.
6. Arbeta för en levande kust och ett levande hav.
7. Förorening av mark-, yt- och grundvatten ska minimeras.

I Båstads kommun innebär det att

1. Grundvattnets kvalitet ska vara anpassad till respektive användningsområde som t.ex. dricksvatten och bevattning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.
2. Allt dricksvatten inom den geografiska kommunen ska vara godkänt och utan anmärkning.
3. Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för **biologisk mångfald** eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.
4. Hanteringen bör göras utan att detta har en negativ inverkan på människors hälsa och förutsättningar för biologisk mångfald.
5. Skyddszoner ska finnas runt vattendrag och sjöar för att minska läckaget av gödande ämnen. Detta kommer i längden att leda till friskare vatten och ett friskare hav.
6. Våra hav ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras och hänsyn ska tas till kulturarvet. Båstads kommuns kust ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Kommersiell näring, rekreation och annat nyttjande av hav och kust ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar. Detta ska ske i samråd med andra kommuner och ha Laholmsbukten och Skälderviken som fokusområden. Det innebär att det ska vara godkänt badvatten året runt och att störningar från trafik på vattnet ska vara försumbara inom särskilt känsliga och utpekade kustområden.
7. Halterna av **naturfrämmande ämnen** ska vara nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära **bakgrundsnivåerna**.

Berörda nationella miljö kvalitetsmål: Bara naturlig försurning, giftfri miljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Natur & Ekosystem

Strategiska inriktningsmål

1. Främja biologisk mångfald.
2. Andelen ekologisk odlad mark ska öka och möta det regionala miljömålet.
3. Anlägga nya våtmarker och vid behov restaurera befintliga.
4. Bevarande av Båstads kommuns **kustbiotoper**.
5. Bevara och utveckla Båstads kommuns naturvårdsområden.
6. Levande skogar.

I Båstads kommun innebär det att

1. Andelen äng- och betesmark ska bevaras och förvaltas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen **hävdad** ängsmark bör utökas och valet av djur och perioden av hävd är extra viktiga att ta hänsyn till. Flyttningskorridorer för växter och djur ska bevaras och nya ska skapas. Nyckelbiotoper och viktiga naturområden ska sammanbindas på ett sådant sätt att en naturlig spridning kan ske. Inriktningen bör vara att vattendrag och dagvattenhantering inte kulverteras och att vandringshinder för fisk ska undanröjas.
2. Vid nya arrendeavtal ska kommunen verka för att jorden brukas ekologiskt och att skyddsvärd bruksmark bevaras. Minimera spridningen av naturfrämmande ämnen i naturen och underlätta för målet att främja den biologiska mångfalden.
3. Våtmarker främjar den biologiska mångfalden och utgör ett naturligt **habitat** för många arter som idag på många ställen helt är borta. Våtmarker kan också fungera som näringsfällor och bidrar därmed till att målet minskad övergödning ska kunna uppnås. Denna inriktning är densamma som riktlinjerna ÖP08 (1).
4. Hela Bjärehalvön är kantad av en unik kust med många skyddsvärda naturområden. Det är många av kuststräckorna som är skyddade under bl.a. naturreservat. Detta innebär att förutom att skydda de ekologiska förutsättningarna också skyddar Båstads kommuns unika landskapsbild.
5. Beakta kulturarv, rekreationsområden och grönstrukturytor vid exploatering. Utveckla vandringsleder och cykelstråk för att få synergier mellan folkhälsa, miljö och upplevelser. Detta ska göras på ett sätt som gör att påverkan på omgivningen är minimal.

6. Arealen äldre lövrik skog, gammal skog och mängden **död ved** ska förstärkas. Med förstärkas menas att förvaltningen av skogar ska ske på ett sätt som gynnar biologisk mångfald och naturvärden.

Berörda nationella miljö kvalitetsmål: Giftfri miljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Energi & Klimat

Strategiska inriktningsmål

1. Självförsörjandegraden av förnybar elenergi i byggnader som ägs eller brukas av kommunen ska öka.
2. Halverad energianvändning per kvadratmeter för kommunens ägda eller förhyrda fastigheter.
3. Helt fossilbränslefri uppvärmning i alla byggnader kommunen äger eller brukar.
4. Helt fossilbränslefri elanvändning inom kommunens verksamhet.

I Båstads kommun innebär det att

1. Främja och stimulera småskalig förnybar elproduktion. Ta tillvara på Båstads kommuns kustnära läge och möjlighet till varierad energiproduktion.
2. Främst bör energieffektiviseringsåtgärder prioriteras och i det räknas både "hårda" åtgärder in riktat mot byggnation och "mjuka" åtgärder riktat mot beteende. Detta ska resultera i att energianvändningen per kvadratmeter ska halveras jämfört med mätningarna 2011 snarast möjligt med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och teknologisk utveckling.
3. **Fossilbränsle** för uppvärmning ska fasa ut snarast möjligt. Främja och stimulera utbyggnad av förnybar energiproduktion med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och teknologisk utveckling.
4. Elenergi som är 100% fossilbränslefri uppnås primärt genom upphandlingsåtgärder. Främja och stimulera utbyggnad av förnybar elenergiproduktion.

Berörda nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö och god bebyggd miljö.

Transporter

Strategiska inriktningsmål

1. Prioritera och främja gång-, cykel- och kollektivtrafik.
2. Fasa ut fossila och främja förnybara bränslen.
3. Utsläpp av kväveoxid, svaveloxid, **marknära ozon** och **VOC** (Flyktiga organiska föreningar) ska minimeras.
4. Minimera buller från trafik i bebyggt och i strandnära områden.

I Båstads kommun innebär det att

1. Gång- och cykeltrafik ska prioriteras. Detta innebär bl.a. att binda ihop kommunens tätorter med cykelvägar. Kollektivtrafiken bör byggas ut och förbättras. Detta bör i stor utsträckning göras i samarbete med externa aktörer och angränsande kommuner.
2. Båstads kommun ska vara helt fossilbränslefri i alla transporter kommunen äger eller nyttjar, inklusive entreprenad, till 2020. Skånetrafikens och regionens mål är att alla transporter ska vara fossilbränslefria till år 2016. Fordon som drivs av förnybara bränslen bör prioriteras och användande av dessa framför fossilbränsle drivna fordon ska stimuleras.
3. Områden med högre värden ska prioriteras för att åtgärder ska kunna sättas in.
4. Verka för ökad cykling och gång. Hastighetssänkande åtgärder för motortrafik där detta är lämpligt och önskvärt. Minskad motortrafik i tätbebyggt område. Detta arbete bör i stor utsträckning ske parallellt, och i samverkan med, folkhälsoarbetet då synergier är många. Båstads kommuns tysta områden ska bevaras (Länsstyrelsen, "Bullerfria områden i Skåne del 1", löpnr. 2003:100).

Berörda nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård och god bebyggd miljö.

Bebyggd miljö

Strategiska inriktningsmål

1. All nybyggnation ska vara energi- och resurseffektiv och med ett hållbarhetsperspektiv.
2. Bebyggd miljö ska bli mer hälsofrämjande, miljöanpassad och tillgänglig för alla.
3. Effektiva och miljövänliga avlopp.
4. Hållbar förtätning före utbredning vid exploatering och nybyggnation (2).
5. Minskad användning av naturfrämmande och hälsovådliga ämnen.
6. Elektromagnetiska fält från kraftledningar, radio- och mobilmaster och andra strålkällor får ej överskrida godkända rekommendationer från statliga myndigheter.
7. Minskad resursanvändning och ökad återvinning.

I Båstads kommun innebär det att

1. Tillgängligheten för gång- och cykeltrafik ska prioriteras tillsammans med närheten till kollektivtrafik. Möjligheten till förnybara energikällor ska utredas och användas. Val av material ska utredas för att nybyggnationen ska kunna ske på ett så miljöanpassat och resurssnålt sätt som möjligt. Dessa kriterier ska vara aktuella under byggnadernas hela livslängd. Utbyggnad ska göras utan att det har negativ inverkan på människors hälsa och förutsättningar för biologisk mångfald.
2. Grönstruktur (2) och tätortsnära rekreation ska förbättras och utvecklas. Inomhusmiljön i kommunens nyttjade fastigheter och lokaler ska inte påverka hälsan negativt. Bullerstörningar ska vara kartlagda och åtgärdade. Då det krävs större åtgärder ska en åtgärdsplan för bullersanering finnas. Radonförekomster i/på befintliga fastigheter ska vara kartlagda.
3. Enskilda och kommunala avlopp ska vara godkända enligt miljöbalken och resurssnåla. De ska vara effektiva i rening och upptag av gödande ämnen.
4. Vid exploatering ska skyddsvärda naturområden, god jordbruksmark, strand- och kustvärde, samt kulturarv i ett brett perspektiv särskilt skyddas. Kulturarv i ett brett perspektiv innefattar allt från kulturbyggnader till ängsmarker. Hållbar stadsutveckling ska premieras.
5. Miljömärkta produkter ska väljas och detta ska ske i upphandlingskedet. En inventering av kemikalier och farliga ämnen ska genomföras inom alla kommunens verksamheter. En plan ska också upprättas för hur dessa ska hanteras.
6. Särskild hänsyn ska tas vid förskolor och skolor eller andra platser där barn och unga regelbundet vistas i organiserad form.
7. Ökad andel återvinning i hela kommunen. Andelen matavfall ska minimeras och avfallet som blir ska källsorteras och gå till biogasproduktion.

Berörda nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, skyddande ozonskikt, säker strålmiljö, ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv.

DEL 3 - Appendix

Ordlista och definitioner för Båstads kommuns miljöprogram:

Bakgrundsnivå – De koncentrationsnivåer som förekommer naturligt i naturen utan mänsklig påverkan.

Biologisk mångfald – variationsrikedomen bland levande organismer i alla miljöer (inklusive landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem) samt de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem (definition från Konventionen om biologisk mångfald, 1993).

Död ved - Död ved får man genom att lämna döda träd och buskar orörda. **Flyktiga organiska föreningar** – Organiska föreningar som lätt förångas vid rumstemperatur. Har i sig hälso- och miljöeffekter och viktigt i bildandet av marknära ozon.

Fossila bränsle – Energikällor i form av kolväten från äldre geologiska perioder. Dessa omfattar främst naturgas, petroleum och kol.

Habitat – Ett habitat är en miljö där en viss växt- eller djurart kan leva. Bara för att miljön finns innebär det inte att arten finns där, men avsaknaden av miljö innebär alltid att arten inte finns.

Hävd – När man hävdarmark innebär detta att man stör växtligheten genom till exempel djurbete eller slåtter.

Kustbiotop – En biotop är en typ av omgivning, med naturliga gränser, där vissa växt- eller djursamhällen hör hemma, den utgör alltså artens habitat. En kustbiotop är till exempel en strandäng eller strandklippor.

Marknära ozon – Ozon som bildas nära markytan och är skadligt för växter och djur. Bildas bland annat när solljus möter bilavgaser, så som kväveoxider och lättflyktiga organiska föreningar.

Naturfrämmande ämnen – Ett ämne som är nyskapat av människan eller vars förekomst i naturen helt beror på människa.

Skyddszon – En permanent vegetationsbevuxen remsa längs ett vattendrag eller en sjökant för att minska uttrinningen av gödande ämnen och för att gynna den biologiska mångfalden. Riktlinjen brukar vara 6 meters bredd.

Övergödning – Halten av växtnäringsämnen är på nivåer som är högre än bakgrundsnivåerna. Vanligtvis pratar man om kväve och fosfor i övergödningssammanhang.

Referenser:

1. Översiktsplan, 2008, antagen i KF § 127/2008, grönstruktur.
2. Översiktsplan, 2008, antagen i KF § 127/2008, bebyggelsereglering.